

Landshövding Hammarskjölds hälsningsanförande

Någon uppräknig av namnen på alla våra ärade gäster tänker jag inte inlåta mig på, men även jag vill understryka den känsla av glädje vi känner inför den talrika representationen från våra nordiska grannländer. Ett par namn kan jag dock ej låta bli att nämna, fortsatte landshövdingen, och det är Civilförsvarsstyrelsens representanter generaldirektör Åke Natt och Dag samt riksbrandinspektören A. Axelsson, vilka båda jag vill tacka för det goda och kollegiala samarbetet. Likaså anser jag mig även särskilt vilja nämna landshövding Malte Jacobsson, länets hövding, som haft vänligheten offra sin dyrbara tid och komma över till oss.

Även vi måste liksom vår broderorganisation Svenska Brandskyddsföreningen se på vårt fortsatta arbete mot bakgrunden av den allvarliga påkänning vi för närvarande har av den röde hanens våldsamma offensiv. Det gäller därvidlag för de båda förbunden att, som Moltke en gång sade: gå fram var för sig, men slåss gemensamt. Den då och då uppdykande tanken på sammanslagning av verksamheten tror jag däremot icke på,

utan jag fattar det så, att vi skola gå fram på en enig front mot den gemensamma fienden.

Jag vilj även i detta sammanhang nämna ett par punkter. Brandförsvaret har under de senaste åren byggts ut, men det gäller nu att framför allt få upp landsbygdens brandsyn på önskelig nivå. Härtill fordras dock upplysning, varvid vi måste kunna räkna med stöd av allmänna medel, och så övning och återövning och upplysning så att brandsynemännen bli verkligt kompetenta för sin ansvarsfulla uppgift.

Skogsbrandsläckningen är en fråga, som i och med den nya brandlagens tillkomst, blivit aktuell särskilt för de små bygdebrandkärerna. Det behövs övat folk och skicklig ledning för att bemästra en skogsbrand, och vi vilja därför rekommendera skogsbrandsläckningskurserna till så många som möjligt. Och vi räkna med en välvillig prövning då det gäller fastställandet av ersättningarna för skogseldsläckning. Vad sedan det direkta släckningsarbetet beträffar, så skulle jag vilja giva det rådet till alla brand-

Några reflektioner kring en skogsbrand

I samband med en resa kom jag att händelsevis passera ett avbränt skogsområde. De iakttagelser jag därvid gjorde, ger mig anledning göra några reflektioner.

Någon toppbrand i egentlig mening hade åtminstone, såvitt jag vid besöket kunde iakttaga, ej förekommit. På begränsade områden hade dock en rätt kraftig hög löpbrand gått fram.

Vid branden i fråga lär i förhållande till brandområdets storlek mycket folk varit uppbådade. Vind och väderleksförhållandena vore ej särskilt bevärliga. Skogsbeståndet var på stora delar väl gallrat.

Trots dessa delvis rätt gynnsamma omständigheter hade branden gått fram över ett rätt ansenligt och till synes onödigt stort område.

En brandman kan i sådan situation ej underlåta att göra vissa jämförelser med de släckningsförhållanden, som rådde i våra tätorter, innan de egentliga brandkärorna uppsattes. Samhällsmedlemmarna uppbådades genom klämtning, skott, brandlurar eller trummor. Enligt på förhand uppgjord plan samlades man i brandrotar. Kanske skall man tillägga i bästa fall. Genom brandövningar sträva de man att ge organisationen en viss

fasthet. För att en organisation skall få fasthet, är det emellertid nödvändigt, att befälet behärskar uppgifterna och att det antal man, som är underställt en befälhavare, ej är alltför stort. På båda dessa punkter torde det i de flesta fall ha brustit.

Befälet hade sannolikt ganska dunkla begrepp om eldsläckningens taktik och teknik. Även med manskapets övning var det nog mången gång si och så. Manskapsstyrkan var jämfört med nutida brandavdelningar mycket stor, medan den tekniska utrustningen efter moderna begrepp var svag. Av en sådan organisation kan man ej vänta större effekt.

Det var under dessa förhållanden ingalunda märkvärdigt, att våra träbebyggda svenska städer gång efter annan utsattes för katastrofala bränder. Även om det fortfarande i mindre tätorter någon gång förekommer tillbud till katastrofbränder, synes de stora samhällskatastroferna numera ha upphört. Otivelaktigt kan brandkärorna tillskriva sig en stor del av hedern härför, även om det gedignare och mera planmässiga byggnadssättet också bidragit. Det bör nämligen observeras, att stadsbränderna började upphöra samtidigt som städerna uppsatte verkliga brandkärer och anlade vattenledningar.

chefer landet runt: Ryck ut genast vid kallelse till skogsbrand. Avgör ej per telefon om hjälp behövs. Det är bättre rycka ut med för mycket folk, den övertaliga personalen kan sändas hem. En skogsbrand skall för övrigt ej bedömas efter det avbrända områdets storlek utan efter det räddade och icke avbrända, först då får man en verklig bild av brandkårens insats.

Kommunindelningen har även skapat en viss oro inom brandkårsorganisationen, men den måste övervinnas. Organisationsarbetet får ej ligga nere, utan även på den punkten måste vi komma fram till en tillfredsställande lösning. Kommunerna kunna räkna med förståelse från brandbefälets sida då det gäller justering av gränserna. Och med dessa ord förklarar jag Svenska Brandkärernas Riksförbunds officiella möte öppnat.

Under fredsförhållanden är således brandkärernas slagkraft tillräcklig för att skydda samhällena mot katastrofer. Endast under krig, då människor använda speciella tändmedel, får elden sådan omfattning, att den alltjämt är överlägsen eldsläckningsväsendet.

Allvarliga skogsbränder uppträda dock alltjämt i samband med torrperioder. Här räcker ännu ej de försvarskrafter, som stå till förfogande.

Åtminstone i de tätare bebodda delarna av vårt land samlas det rätt mycket folk. Befålet är i förhållande till manskapsstyrkan ofta fåtalig och saknar befälsrutin. Organisationen blir därför svag. Hos många deltagare inskränka sig kanske kunskaperna om skogsbrandsläckning till ett vagt begrepp, att man begagnar ruskor. Oftast lämnar den tekniska utrustningen rätt mycket övrigt att önska.

Bilden liknar onekligen ganska mycket det allmänna uppbud, som förr hade till uppgift att skydda våra städer. En modern brandkår utgör nummerärt endast en bråkdel av ett sådant uppbud, men den är ändå betydligt effektivare. Anledningen härtill torde huvudsakligen kunna tillskrivas tre omständigheter.

Fastare och mera planmässig ledning.

Bättre utrustning.

Den enskilde mannens mera målmedvetna teknik.

Brister det på någon av dessa tre punkter blir resultatet genast sämre.

Ledningen av släckningsarbetet vid skogsbrand är på grund av avstånden svårare än vid bygdebrand. Följaktligen fordrar skogsbranden procentuellt mera underbefäl med förmåga att uppträda självständigt.

Härför kräves utbildning och åter utbildning. Brandmännen böra utbildas så, att de dels kunna uppträda i samlad avdelning, dels även självständigt kunna leda arbetet på anvisade avsnitt.

Brist på lämplig skogsbrandsläckningsutrustning är f. n. brandkärernas största svaghet. Den enklaste utrustningen är billig och bör därför utan dröjsmål kunna anskaffas. Denna utrustning ut-

göres av strilkannor, hinkar och tändluntor samt av stålkvastar. (Det förutsättes att yxor och spadar ingår i den redan befintliga utrustningen.)

Beträffande stålkvastarna ha dessa visat sig effektiva, men på en del typer är skaffvästet endast spikat vid kvastträet. En sådan konstruktion kan ej tåla de påkänningar, som uppstå vid sopningen, allra helst som kvastträet på grund av hettan i eldbandet torkar och därvid rör sig. Svagheten avhjälpes, om man lägger ett beslag av plattjärn över kvastvästet, viker ned beslaget utmed kvastträets fram- och baksida och med genomgående bult fäster det under kvastträet.

Det kan verka paradoxalt, men vid skogsbrandbekämpning är tillgången till tändmedel mängden gång avgörande. Skyddsavbränning, som ej får förväxlas med moteld, är nämligen otvivelaktigt den effektivaste metodiken, ty endast härigenom kan man hålla brandfronten ifrån sig, och detta är vid större bränder det väsentligaste.

Näverluntan är det enklaste tändmedel. Brandkärer, som för belyningselder upptningsändamål använder acetylenackumulatörer ha häri ett bekvämt tändmedel. De skola för detta ändamål vara utrustade med bunsenbrännare.

Som avslutning på dessa reflektioner vill jag anföra några iakttagelser från den tidigare berörda branden.

Genom brandområdet gick på ett ställe en mycket god skogsväg på båda sidor omgiven av stengärdesgårdar. På vindsidan låg en ungefär manshög ungskog huvudsakligen bestående av gran och på läsidan av en rätt högvuxen, gles tallskog. Här fanns ett gott naturligt hinder, som elden dock gått över.

Med största sannolikhet skulle här på en front på omkring 200 meter 10 man utan större svårigheter och på kort tid genom en skyddsavbränning kunnat hejda elden. Det hade säkert inte varit någon risk att tända med stengärdesgårdens på vindsidan som stöd. Följden härav hade blivit, att markvegetationen under ungskogen förtärts. Granen är på

grund av sin tunna och kådiga bark känslig för eld. Det är möjligt, men ingalunda säkert, att ungbeståndet tagit skada av en eld, som långsamt krupit mot vinden. Nu blev beståndet total förstört, då elden här tagit form av hög löpbrand, hoppat över vägen och gått in i tallskogen, där den gått ned till låg löpbrand.

I tallskogen fanns det ett glest underbestånd av c:a 4 meter långa granar. Dessa hade fällts mot vindriktningen på så sätt att kronorna hängde kvar på meterhöga stubbar. Det är klart, att en gran, som så att säga står på huvudet i lutande ställning mot den annalkande elden måste antändas och förvärra branden. Icke desto mindre hade elden hejdats i detta bestånd, vilket enligt min mening tyder på att löpbranden här varit ganska måttlig. Med de metoder, som användes, hade manskapet sannolikt dock fått kämpa rätt hårt på denna del av fronten.

I markerna fanns det gott om vatten, som ej kunnat användas till följd av brist på lämplig utrustning. Fallet är ett exempel på att i utrustningen måste ingå redskap, som ger möjligheter att utnyttja tillgängligt vatten. Samtidigt måste insikten om en ändamålsenlig metodik få allmännare spridning.

Schematiskt kan metodiken mot löpbrand anges sålunda:

1. Kämpa inte envist och oekonomiskt i själva eldbandet.
- 2 a. Utnyttja naturliga hinder eller
- 2 b. rensa i brist på naturliga hinder upp en brandgata genom att föra undan torrt ris, hugga undan buskar och kvista upp träd med lågt ansatta grenar.
3. Förstärk brandgatan med mineraljordbälte eller vattenbälte (i nödfall med branddike).

4 a. Skyddsavbränn med stöd av naturligt hinder, om detta är för smalt att ensamt hejda elden eller

4 b. skyddsavbränn med stöd av mineraljordbälte, vattenbälte eller branddike i rensad brandgata.

Är branden ej för stark, mötes den med ruskor, strilkannor spadar m. m. vid det naturliga hindret i brandgatan eller den förstärkning, som gjorts i densamma.

Är branden starkare, skyddsavbränn området framför stödet, så att skogsbranden ej når detsamma.

I övrigt hänvisas till "Skogsbrandsläckningens teknik", som kan rekvideras från Riksförbundets expedition.

Vid några brandchefskurser i landsorten har jag varit i tillfälle att demonstrera skogsbrandsläckningsmetodikerna på gräsmark. Dessa övningar bliva visserligen något miniatyrartade, men de ge icke desto mindre en god överblick och ett gott begrepp om behovet av en riktig metodik. Det är på vårarna i allmänhet ej svårt att hitta platser, där en gräsbrand kan anordnas. Eftersom den ofta blir så stark, att den svårigen kan mötas enbart med ruskor, visar den även nödvändigheten att behärska andra metoder. Med skyddsavbränning kan den begränsas utan att manskapet anstränges. Detta skapar förtroende för skyddsavbränningsmetodiken samtidigt som tekniken inläres. Jag skulle vilja rekommendera sådana övningar för brandkärnerna. De ge en rätt klar bild av de resultat, som med en begränsad manskapsstyrka kan nås genom riktig metodik.

Torsten Mohlin.

Beställ räknestickan!

1947 års brandmöten i Göteborg

Sommarstaden vid Västerhavet, Göteborg, blev säte för Svenska Brandkärernas Riksförbunds och övriga Brandorganisationers årsmöten under dagarna den 11 till och med den 13 juni. Som avslutning följde så Nordiskt Brandskyddsmöte lördagen den 14 juni med sammanlagt ett 25-tal representanter för de fyra nordiska länderna.

Anledningen till att årsmötena så snart åter förlades till Västkusten berodde inte på en slump, utan på grund av en inbjudan från Göteborgs Brandkår, som den 11 juni firade sitt 75-årsjubileum. Och det blev ett jubileum fullt värdigt vårt lands äldsta yrkesbrandkår, vars energiske chef, brandchefen Nils Grönvall på ett måsterligt sätt stod som regissör under samtliga dagar. Man har alltid haft på känn att det råder en viss anda och sammanhållning inom Göteborgs Brandkår, och efter att under dessa hektiska dagar ha sett hur från brandchefen och ner till yngste brandkarlen (det heter så i Göteborg!) alle man skötte värdskapets tunga plikter har denna känsla ytterligare befästs. Och det gamla ordspråket: "Sådan herre, sådan dräng" har i sin vackraste betydelse åter bekräftats.

Detta jubileum skall inte firas endast genom en historisk tillbakablick, inledde brandchefen Nils Grönvall sitt högtidstal vid jubileet, utan vi vilja hellre hålla oss till dagens och framtidens problem. Jag har tjänstgjort vid många brandkärer både här hemma och utomlands, men motsvarigheten till den anda, som råder hos oss, har jag aldrig upplevat. Frimodighet, öppenhet och oförskrämdhet präglar karaktären hos såväl befäl som manskap. Denna anda har dock inte kunnat skapas under en generation, utan vi, som nu tillhöra kåren, ha byggt vi-

dare på den goda grund som lagts av våra föregångare.

I denna stad, fortsatte hr Grönvall, säger de styrande aldrig nej till det som är rätt och vettigt, sade brandchefen Nicander till mig, då han avgick. De styrandes välvilja och kårens anda bakom mig ger trygghet åt mitt ansvar i arbetet mot vådeldens härjningar, slutade brandchefen sitt med rungande applåder emottagna anförande.

Drätselkammarens ordförande, överförmyndare Axel Dahlström, som å Göteborgs stads vägnar hälsade välkommen till jubileet inledde sitt anförande med orden: "Snabbhet och effektivitet är Göteborgs brandkårs valspråk, och jag vill i det sammanhanget framhålla de ovärderliga tjänster kåren under de gångna 75 åren gjort sin stad. Många ha tillbuden varit och många ha antagit nog så hotande former, men tack vare brandkårens insatser ha mångmiljonvärden räddats inte blott åt vår stad utan åt landet.

I fortsättningen vände sig talaren till de in- och utländska gästerna, varvid han särskilt vände sig till landshövding Malte Jacobsson i Göteborg, ordföranden i Svenska Brandskyddsföreningen, landshövding A. E. Rodhe och Svenska Brandkärernas Riksförbunds ordförande, landshövding Bo Hammarskjöld. Bland gästerna märktes vidare Svenska Brandbefälsförbundets ordförande, brandchefen Helge Forssman, Svenska Kommunalarbetsareförbundets ordförande Petrus Söderberg samt riksbrandinspektören Axel Axelsson.

Danmark representerades av kontorschefen i justitieministeriet Vilhelm Boas, brandchefen i Köpenhamn, Povl Vinding, Finland av ordföranden i finska brandskyddsföreningen, minister Puhakka, finska brandbefälsförbundets ordförande Il-

mari Wesihäsi samt professor Virtala. Från Norge märktes bl. a. norska brandskyddsföreningens ordförande, riksadvokat Anders Aulie samt brandchefen i Oslo, Erling Hagen.

Skådespelare Tore Lindwall läste så en prolog av A. Månesköld.

Den av brandman Sten Mårdén komponerade festkantaten "Brandmannen" spelades därefter för första gången utanför en trängre krets. Utdelningen av Patriotiska sällskapets medaljer förrättades av landshövding Jacobsson och brandchef Grönvall, varefter brandstodsbolagen genom sina representanter dekorerade förtjänta brandmän. Brandchefen erhöll inte mindre än tre guldmedaljer.

Efter Svendsens Rapsodi blev det filmförevisning med bl. a. upptagningar från brandkatastroferna vid Järntorget och Centralstationen samt gamla Konserthuset.

En minnestavla av marmor med inskriptionen "Brandmännen, som lätit sitt liv i tjänsten. De föllo med ära", och upptagande nio namn avtäcktes av överlärare Ernst Jungen. Brandstyrelsen har lätit framställa tavlan.

Hr Jungen nämnde bl. a. i sitt tal, att Göteborg gärna skulle se ett forskningsråd, som vore värdefullt som expertråd inom brandkåren.

Efter hr Jungens anförande följde en lång rad uppvaktningar.

Vårt lands första ångspruta, tillverkad 1862, och en mängd andra unika föremål visades på den förnämliga "minnesexpon", som anordnats på Hedens brandstation. Och så visade man vad dagens materiel dög till vid en uppskattad uppvisning vid Lilla Bommen, där inte mindre än 55 strålar möttes i luften. Dagen avslutades inte med festmiddag, utan karakteristiskt nog för "Göteborgs andan" med "traktering, dans och underhållning" på alla fyra brandstationerna.

RIKSFÖRBUNDETS ÅRSMÖTE.

Fre dagen den 13 juni (det skall vara brandmän som törs trotsa olyckstal och olycksdag i förening!) ägde Svenska Brandkårens Riksförbunds årsmöte rum. Som vanligt inledde man med en-

skilt möte, varvid samtliga tre på omval stående styrelseledamöterna, direktörerna Bylund och Lindbohm samt brandchefen Grönvall omvaldes. Direktör Almér omvaldes som suppleant, men däremot blev brandchefen Jansson, Kiruna, överstelöjtnant Forssmans efterträdare på den andra suppleantposten, sedan den sistnämnde på egen begäran avgått.

De officiella förhandlingarna inleddes av landshövding Bo Hammarskjölds på annan plats återgivna hälsningsanförande. Direktör C. Juhlin-Dannfelt framträdde därefter och yttrade: "Jag är glad över att jag erhållit tillåtelse taga till orda här för att till kapten Erik Gillner få överlämna Städernas Försäkringsbolags guldmedalj. På den medaljen står ingraverat: "För mod i fara och medborgerlig förtjänst". Och den frasen passar väl in på kapten Gillners gärning. Jag är övertygad om att den nya brandlagstiftningens krav på brandkårsorganisationen skulle varit svår att genomföra utan den goda grund som lagts av Svenska Brandkårens Riksförbund och dess förutvarande mångåriga sekreterare. Och det är för att giva uttryck åt vår erkänsla härav som jag i dag fått uppdrag fästa medaljen på Erik Gillners bröst."

Rektor Torsten Mohlin och brandchefen Nils Grönvall gav härpå en orientering över "Moderna släckningsmetoder" (anförandena finnas på annan plats i tidskriften).

Brandchefen A. A. Engström i Karlstad erhöll som ett erkännande av hans 20-åriga gärning som brandkonsulent och rådgivare i Värmland Riksförbundets guldmedalj ur landshövding Hammarskjölds hand. Den varma hyllningsapplåden visade att auditoriet ansåg att den allmänt uppskattade "Ade" ärligen förtjänt sin förnämliga utmärkelse. (Redaktören, som har en synnerligen angenäm Värmlandsvisit i livligt minne, tillåter sig här deltaga i hyllningarna!)

HIMLASPEL OCH VATT VATTEN MED MERA SÅDANT.

I direkt anslutning till sitt föredrag på Riksförbundets årsmöte demonstrerade

ASBEST

är som bekant det bästa materialet som skydd mot stark hetta och eld, t. ex. vid oljebränder el. dyl.

Vi tillverka kläder av både tjockare och tunnare asbestväv bl. a.:

HUVOR
HANDSKAR
DRÄKTER
DAMASKER
FILTAR

Omgående leverans från lager

Begär prospekt och upplysningar från

specialfirman för rökskyddsmateriel och skyddskläder

BIRGER CARLSSON & Co. A-B

Kaptensgatan 6 - STOCKHOLM - Tel. 67 91 30 (växel)

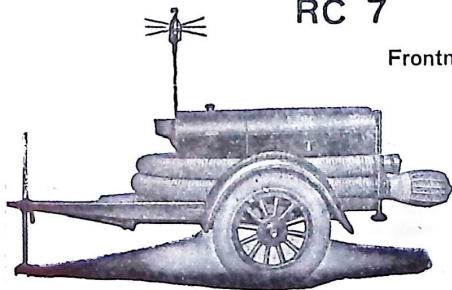
Oöverträffade i

**Driftsäkerhet
Hållbarhet och
Solitt utförande**

RC 6 godkänd för 1300 l/min

RC 7 " " 1700 "

Frontmonterade pumpar.

**WILH. RUBERG
LANGEBRO**

Telefon: Kristianstad 10174 - 10178

Kungörelse

En befattning såsom brandmästare, tillika verkmästare, vid Karlskrona Stads Brandkår kungöres härmed till ansökan ledig.

Befattningshavaren åligger bl. a. att planlägga och leda verkstadsarbetena vid kåren, att handhava värden om brand- och ambulansvagnar samt motorsprutor samt att vart tredje dygn förrätta tjänst såsom vakthavande befäl å brandstationen.

Löneförmånerna utgöra f. n.: Grundlön 4.860:— kr. Slutlön 6.231:— kr. Härtill kommer rörligt tillägg f. n. 36 % å månadslön ej överstigande 500:— kr. Å del av månadslön, som överstiger 500:— kr. utgår rörligt tillägg efter 31 %. Befattningshavaren åtnjuter fri uniform och är skyldig bebo familjebostad om två rum och kök. Årliga hyran härför utgör 435:— kr. (värmertilägg inberäknat).

Anställning sker på grundval av löne- och avlöningsstat för Karlskrona Stads befattningshavare jämte allmänna bestämmelser för dess tillämpning. Befattningshavaren är skyldig underkasta sig de anställningsvillkor, som kunna bliva en följd av förhandlingarna angående normaltjänsterelementet.

Anställning sker på grundval av löne- och avlöningsstat för Karlskrona Stads befattningshavare jämte allmänna bestämmelser för dess tillämpning. Befattningshavaren är skyldig underkasta sig de anställningsvillkor, som kunna bliva en följd av förhandlingarna angående normaltjänsterelementet.

Anställning sker på grundval av löne- och avlöningsstat för Karlskrona Stads befattningshavare jämte allmänna bestämmelser för dess tillämpning. Befattningshavaren är skyldig underkasta sig de anställningsvillkor, som kunna bliva en följd av förhandlingarna angående normaltjänsterelementet.

Närmare upplysningar genom Brandchefen, Telefon Karlskrona 1860.

Karlskrona i juni 1947.

Brandstyrelsen.

Knappar-, Möss- & Medlems- märken

för Svenska Brandkårernas Riksförbund

C. C. Sporröng & C:o

Kungsgatan 17, Stockholm 7 Tel. Namnanrop »SPORRÖNG & C:o»

Använd **Brissmans patenterade monteringshylsa av aluminium**

Svenskt pat. nr 116359

vid montering av Edra brandslangar.

Den starkaste och bästa hittills använda monteringsmetod, provad upp till 70 kg. tryck pr kvem., skyddar slangens för sönderslagning mot kopplingshalsen, går lätt och fort att utföra utan förkunskap, ingen nitning. Begär broschyr och prislista. Provapparat sändes kostnadsfritt. Vi äro auktoriserade försäljare för Jonsereds slangar och all slang som levereras av oss monteras med den nya hylsan.

Engelskt pat. nr 579395

BRISSMANS BRANDREDSKAP — HALMSTAD

Inneh. f. Brandmästare F. Brissman — Norra Vägen 31 — Tel. 3333

brandchefen Grönvall ute på Heden de moderna eldsläckningsmedlen: skum, dimma, kolsyra, klena slangar och grova strålar, bl. a. "Strömdahls kanon", vätt vatten och andra småtrevligheter. I samverkan med flygvapnet bjöds även på "Himlaspel" dels i form av anvisningar per högtalare från en flygmaskin till en fingerad skogsbrandsläckningsavdelning och såsom avslutning grammofonmusik serverad på samma originella sätt — premiär för Göteborg och Sverige. De genom allehanda sjösättningar, utländska flottbesök m. m. tämligen blaserade göteborgarna kunde trots berömvärda försök inte alldeles dölja en viss överraskning inför dagens premiär. Vi andra dödliga erkände öppet att vi voro imponerade och tackade genom en brakande applåd.

UPPVISNINGARNA PÅ HEDEN. — INGEN FIRMA-KLASSIFICERING UTAN REN PROPAGANDA.

Den i samband med brandkärsmötena anordnade uppvisningen på Heden, säger brandchefen Nils Grönvall vid ett samtal med Brandkärstidskrift, får inte på något sätt tagas som utslagsgivande för vad den eller den firman kan prestera för närvarande. Det vore mera än orättvist, ty på den begränsade tid som stod till förfogande kunde vi endast visa just de metoder och den materiel, som vi inom Göteborgs brandkår just nu äro samsatta med att prova och experimentera med.

Jag är sålunda angelägen få framhålla, att vi inte med dessa s. k. prov — själv vill jag dock helst beteckna det som en uppvisning — avsåg att framhålla den ena firmans materiel som bättre än den andra. Vi inom brandkärerna äro sannerligen firmorna skyldiga så stor tack för deras visade intresse och stora beredvillighet offra både tid och pengar på instrument som vi kunna använda i vår tjänst, att det vore den svartaste otacksamhet från vår sida att ta parti på ett sådant sätt.

I detta sammanhang vill jag gärna passa på att giva samtliga firmor en

välförtjänt eloge för de eleganta och instruktiva utställningar som de haft vänligheten ordna i Konserthuset under mötesdagarna. Lokalitetserna lågo ju denna gång synnerligen väl till för deras ändamål, vilket väl alltid gjorde något till för att höja värdet av deras monter. Men de hade dessutom själva gjort allt för att åstadkomma en representativ, för att inte säga instruktiv utställning av vad de kunna prestera i dag till gagn för landets brandkärer.

Med dessa ord, säger brandchefen Grönvall slutligen, hoppas jag, att ej något missförstånd längre behöver råda om hur vi såg på problemen vid uppvisningen.

NILS GRÖNVALL V. ORDFÖRANDE I BRANDSKYDDSFÖRENINGEN

Vid Svenska Brandskyddsföreningens årsmöte samma dag utsågs brandchefen Nils Grönvall till vice ordförande efter brandchefen, överstelöjtnanten Helge Forssman som i samband med sin avgång från ordförandeposten i Brandbefälsföreningen samtidigt drog sig tillbaka från övriga förtroendeposter inom övriga organisationer. På den andra v. ordförandeposten kvarstår alltjämt dir. C. Juhlin-Dannfelt.

Förhandlingarna leddes med sedvanlig kläm av landshövding Rodhe, som i sitt hälsningsanförande omsorgsfullt genomgick den långa listan på från in och utlandet anlända gäster. I sitt hälsningstal berörde landshövding Rodhe den kolossala stegringen i brandskadorna under årets fem första månader. Det var sammanlagt värden för 45 à 50 miljoner kronor som förstörts. Förhållandet var ungefär likadant efter förra världskriget, så han hoppades att det var en tillfällighet, som skulle övervinnas ingen. Rörligheten inom industrin, svårigheterna med nybyggnader och bristfälliga lokaler för förvaring av brandfarliga varor ansåg landshövdingen vara bland orsakerna. Han framhöll betydelsen av ökat brandskydd inom industrierna och rekommenderade besiktningsmän för att kontrollera att allt var i ordning efter arbetets slut.

Civilingenjör Chr. Möller höll sedan ett föredrag om "Viktigaste byggnadstekniska brandskyddsfrågor under senaste decenniet". Han påpekade att riskerna i regel var större i Sverige än i andra länder, därför vi byggde så mycket av trä. Förbättringarna, som kommit, är resultatet av många års strävanden. Brandlagen av 1944 och byggnadsstadgan av 1945 hälsades som stora förbättringar. Genom dessa har användandet av trä begränsats och bestämmelserna är ej längre lokala utan gäller hela landet.

BRANDCHEFEN H. FORSSMAN HEDERSLEDAMOT I BRAND- BEFÄLSFÖRBUNDET.

Vid Svenska brandbefälsförbundets årsmöte valdes brandchef Nils Grönvall, Göteborg till ordf. i förbundet efter brandchefen, överstelöjtnant Helge Forssman, Växjö, som avböjde omval. Hr Forssman kallades till hedersledamot och hyllades liksom förutvarande sekreteraren, brandchef Holger Rosencrantz, Hälsingborg, för sina insatser i förbundets tjänst. Vid årsmötet var ett 40-tal medlemmar från olika delar av landet närvarande. Vidare deltog brandcheferna i Köpenhamn och Oslo samt riksbrandinspektör Axel Axelsson, Stockholm. Styrelsen fick i uppdrag att fortsätta det inledda samarbetet med landsbygdens brandbefälsförbund, Vice brandchef Evan Rosinander, Norrköping berättade om sin studieresa till Schweiz och slutligen hölls föredrag i brandtekniska ämnen av brandchef Grönvall och civilingenjör K. Magnusson.

AVSLUTNINGSMIDDAG PÅ LORENSBERG

Gemensam avslutningsmiddag intogs på Lorensberg, där landshövding E. Rodhe i spirituella, men av Götherström censurerade ordalag (landshövdingens egen uppgift!) hälsade välkommen åt "Mina

damer och herrar". För första gången voro nämligen ett par damer närvarande vid middagen, vilket i och för sig var en sensation endast det, men när sedan en av dem bjöd på förnämlig underhållning i form av sång, ja, då övergick sensationen till full begeistring. Det vore i detta sammanhang den svartaste otacksamhet att inte nämna att Göteborgs Brandkårs orkester på ett berömvärd sätt bidrog till underhållningen genom sprittande glada melodier och sånguppträdande av olika brandmän.

PRAKTISK DEMONSTRATION AV ELDSLÄCKNING

I likhet med våra kolleger i dagspressen så håller även vi oss med ett s. k. nyckelhål, dock icke St. Ericsons utan Den Röde Hanens. Och i detta förnämliga nyckelhål observerade vi följande händelse, som härmed gives den spridning som händelsen anstår.

Alltså: jubileumsmiddag hemma hos Nils Grönvall. Tre landshövdingar, riksbrandinspektör, sekreterare i de olika organisationerna samt övrig honoratiories, här ej specificerade. Middagen i det närmaste klar, endast efterrätten återstår: pudding med brinnande säs. Nervös stämning bland de tjänande andarna — det kanske inte är daglig sed att ha trenne landshövdingar vid bordet, inte en gång hos Nils Grönvall. Alltnog, det blev kollision, varvid säs rann ut och spred sig brinnande över mattor och golv. Riksbrandinspektören, glömsk av sin nyförvärvade värdighet och för ögonblicket helt v. chef i Göteborg samt kapten Götherström störtade upp och blev med användande av Grönvallska damstervietter till allmän lättnad snabbt situationens herrar, eller med andra ord släckte elden. Dymedelst på ett övertygande sätt visande att teori och praktik stundom kan sammanfalla.

Och därmed sätta vi punkt för 1947-års brandmöten i Göteborg.

Allan.

Beställ vår nya räknesticka!

Moderna släckningsmetoder

Skum mot olja.

Rektor Torsten Mohlins anförande vid Riksförbundets årsmöte:

De vetenskapligt utbildade lärare, som vid Statens Brandskola meddela undervisning i förbränningslära erkänna, att vetenskapen ännu vet ganska litet om, vad som egentligen försiggår vid förbränning. Det är dock ej uteslutet, att kemisterna framdeles kan finna användbara reaktionsbrytande medel. Till dess få vi för vanliga bränder hålla oss till vattnet.

Meningarna om vattnets utnyttjande är emellertid mycket olika.

Belgaren Foussalt var av den uppfattningen att lågt munstyckstryck var bättre än högt.

Österrikaren Stanzig ansåg sig kunna bevisa, att det fordrades 11,5 kg i munstycket för att få fullgod effekt av en slutna stråle. I det nyutkomna, första numret av "Die Österreichische Feuerwehr" behandlades åter frågan om släckningsstrålens tryck av brandchefen i Graz, Ausobsky, som anser att vattenstrålens värmeupptagningsförmåga är beroende av trycket och därför förordar höga tryck.

I Danmark utförda prov talar ej för högt tryck, medan svenska undersökningar pekar på, att vid vanligen använda

strålrörsdimensioner och sprutavstånd, omkring 6 kg är ett lämpligt tryck.

Från Amerika har på sista tiden reklamerats för det hittills ganska dimmiga begreppet dimsläckning, som fordrar tryck av 40—50 kg i munstycket.

Här råder således en ganska stor förbistring beroende på att siffermässigt underlag saknas. Till följd härav blir bedömningen alltför subjektiv. Vad som är rätt kan ej utan ingående prov afgöras.

För var samhällsbrändernas hejdande det stora problemet. Det hoggyttrade, brandfarliga byggnadssättet, den svaga eldsläckningsorganisationen och bristen på teknisk utrustning var anledningarna till katastroferna. Tack vare redigare byggnadsplaner, förbättrat byggnadssätt och bättre utrustning tycks brandkärerna numera i allmänhet kunna hejda samhällsbränder, även om det då och då uppträda fula tillbud som t. ex. nyligen i Marstrand. De senare årens anmärkningsvärda förbättring av brandväsendet, inte minst landsbygdens, utgör otvivelaktigt ett ökat skydd för våra träbebyggda tätorter.

Nu är det industribränderna, som väla de största problemen. Det är egentligen endast där, som i fredstid de tekniska resurserna stundom är för svaga. Industriernas rationalisering motverkar sektionering. Vi måste därför tyvärr räkna med att objekten bli större och större. Denna utveckling ökar kravet på tung materiel.

När det gäller bostadshusen är, åtminstone i tätorterna, de tekniska resurserna, däremot stundom onödigt starka med ty åtföljande vattenskadorna. Här fordras lättare materiel och spridda strålar.

Utvecklingen synes således beträffande vattnets utnyttjande böra gå åt två håll, dels materiel för grova slutna strå-

lar, dels materiel för fina slutna strålar och spridda strålar.

För levererande av grova strålar är det svenska brandväsendet svagt rustat. Vissa tecken tyder emellertid på, att grova strålar är på marsch. Jag vill erinra om "Strömdals kanon" och mina egna blygsamma försök att med tillgänglig materiel leverera grova strålar. För krigsbrandsläckning i tätorter torde grova strålar vara nödvändiga. Kanske måste i samband härmed slangdimensionen närmare granskas. Grova strålar kan nämligen med 63 mm slang endast presteras på mycket begränsade avstånd från vattentaget. Jag vill erinra om att t. ex. i Danmark under kriget användes 4" slang.

Att den spridda strålen vid närstrid är effektivt kylande, vattenbesparande och i viss mån rökabsorberande, vet man. Hur finfördelad den bör vara, vet man däremot ej. Här fordras ingående prov och erfarenhet, innan man kommer till något säkert resultat. Det finns starka skäl att just på denna punkt forska rent vetenskapligt, ty man kan ej utan vidare acceptera den amerikanska principen. Det är nämligen ej uteslutet, att man på enklare sätt kan nå ungefär samma resultat. Tiden är säkerligen mogen för en forskningsinstitution, ej endast för förebyggande verksamhet utan även för den släckningstekniska.

Personligen är jag ej övertygad, att en dimliknande finfördelning är en överlägsen metod. Begreppet dimma innebär språkligt sett att vattendropparna sväva i luften. Härigenom måste strålföraren mer eller mindre avsäga sig förmågan att rikta strålen mot en viss yta. Inomhus måste dimsläckning således innebära, att lokalen fylles med svävande vattendroppar. Det är ju möjligt, att en sådan metod kan verka dämpande och underlätta inträngning, men den måste säkert kompletteras med eller efterföljas av angrepp direkt mot eldhärden.

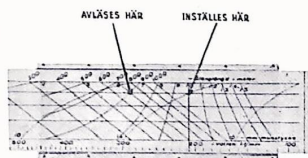
På rent mekanisk väg torde man knappast kunna dela sönder vatten till dimma i egentlig mening. En finfördelning, som gör partiklarna så små, att de på-

verkas av starkt drag, kan däremot åstadkommas genom högt tryck. Undanförs vattenpartiklarna av draget utan att komma i kontakt med eldhärden blir verkan minimal. Vid starkt drag kan man nämligen ej räkna med att elden kväves eller ens dämpas på grund av att dimman undantränger luften och därigenom minskar syretillgången.

Detta skulle således innebära, att dimsläckning skulle vara lämplig i slutna utrymmen men knappast i t. ex. lokaler, där lågorna slår ut genom sprängda fönster. Den relativa effekten av denna metod förefaller således vara mindre, då elden rasar starkare och behovet av snabb släckning kan vara större.

Mot tunga oljor har dimsläckningsmunstyckena med de tryck, vi kan åstadkomma med våra nuvarande motorsprutor, ej visat sig överlägsna spridda strålar ur svenska munstyckskonstruktioner.

Räknestickan

Med hänvisning till brandmästare V. Sommars artikel i föregående nummer av Brandkårstidskrift erinra vi om vår nya räknesticka, som nu kan erhållas efter rekvisition hos Riksförbundet. Statens Brandskola har redan inköpt ett större antal i och för användning vid de kommande kurserna.

Räknestickan, som är av cellon, betingar ett så lågt pris som 5:— kr/st. Beskrivning över stickan och hur den användes bifogas gratis varje sticka.

GÖR BESTÄLLNINGEN I DAG!

De dimsläckningsdemonstrationer mot större bränder i eldfarlig olja, som jag bevästat, har misslyckats. I de fall då de lyckats, har branden varit så oansenlig, att resultatet saknar betydelse eller också ha andra omständigheter medverkat till ett gynnsamt resultat.

Dimmunstyckenas konstruktion har dessutom den svagheten, att de fina hälen lätt igensätts av föroreningar. Icke ens det ludd från slangen, som alltid slites loss, kan passera hälen. Till dimmunstycken hör därför gummerad slang.

Jag vill erinra om, att den idé, var- efter dimmunstycket konstruerats ingalunda är ny. Redan på 1920-talet fanns en liknande tysk konstruktion det s. k. Lechlers munstycke. Mig veterligt har typen ej kommit till någon större användning.

Ett okritiskt accepterande av den amerikanska dimsläckningsmetoden med sina höga tryck fordrar en dyrbar omläggning av vår brandmateriel. Det är intc endast fråga om att anskaffa dimmunstycken. Nya pumpar med högre tryck och slangar med ansenlig hållfasthet erfordras också. Utan verkligt starka skäl kan en så ingripande och kostsam komplettering av vår utrustning ej företagas.

Det närmaste målet för svenskt eld- släckningsväsende bör därför vara att utrona huruvida ej likvärdiga eller t. o. m. bättre resultat kan vinnas genom spridda strålar med måttligt tryck. Säkrare grund för att bestämma munstyckstrycket på slutna strålar är även av nöden.

Förbättrad släckning, d. v. s. minskande av de skador, som eld och vatten åstadkommer, beror emellertid ej endast av tekniken. Även taktiken spelar här en avgörande roll.

Principiellt kan man släcka offensivt och defensivt. I de flesta fall går väl brandkåren, då den är tillräckligt stark till angrepp. Med angreppet följer lätt vattenskadorna, även om man med god teknisk utrustning kan nedbringa desamma.

Det finns emellertid lägen, då ett mera defensivt uppträdande är att före-

draga. Som exempel vill jag anföra vindseldsvådor av större omfattning i hus med brandbotten eller andra eldsvådor, som äro inneslutna mellan brandsäkra väggar och mellanbottnar. Målet vid sådana eldsvådor, som ha en viss naturlig begränsning, skall ej vara att snabbast möjligt släcka elden utan snarare att häva branden utan skador i underliggande lokaler.

Den onödigt burdusa släckning, som mången gång förekommer, kan nog betraktas som en reminiscens av den hetsiga stämning, som i äldre tider rådde, då brandförsvaret ofta var underlägset och det framför allt gällde, att till varje pris släcka så fort som möjligt. Den fastare organisationen och bättre utrustningen öppnar vägen för en skademin- skande taktik.

Till den nutida brandkårens uppgift i vårt land hör även skogsbrandsläckning. Ämnet är för vittomfattande att här ingående beröra. Jag hänvisar till den nyligen gjorda utredningen. Grundprincipen är stor rörlighet och en teknik, som går ut på att inte släppa branden in på sig, vilket ofta bäst sker genom skyddsavbränning. Förutom lätttrörlig släckningsmateriel fordras därför även tändmedel. Bärbara dissousgasbehållare av den typ, som användes för belysning på eldstället, har visat sig utmärkta om de förses med bunsenbrännare.

Med lämplig utrustning och riktig teknik bör brandkåren snabbt kunna komma till rätta åtminstone med flertale närbelägna skogsbränder och härigenom

Strömdahls kanon.

ej endast minska skadorna utan även nedbringa behovet av ett tungtrott upp-
båd.

SAMMANFATTNING.

Av en modern brandkår bör kunna fordras, att den kan slå hårt om så är erforderligt men även operera fint, då läget tillåter.

Dessa fordringar synes mig, vad det svenska brandväsendet beträffar, i första hand ställa följande tekniska krav.

1. Utveckling av den tyngsta materiel-
len.

2. Fastställande av den spridda strå-
lens riktiga utformande, och det lämpligaste munstyckstrycket för slutna strå-
lar.

3. Förenkling av det tyngre rökskyd-
det, som gör detta tillgängligt även för
de mindre brandkårenna. Endast härigenom kan den lätta materieln komma
till sin rätt, eftersom denna är beroende
av strålförarens inträngningsmöjligheter.

4. Utveckling av skogsbrandsläcknings-
materieln och i samband därmed i vissa
fall utnyttjande av terränggående fordon.

Torsten Mohlin.

Smalslangspistol i misslyckat försök
mot olja.

Efter rektor Mohlins anfö-
rande tog brandchef Grönvall
till orda och bemötte först med
några väl valda ord de "små-
trevligheter" som rektor Moh-
lin på sitt alldeles specifika
sätt strödde in för att göra
det hela en aning aptitligare i
sommarmärmen. Brandchefen
Grönvalls anförande lyder som
följer:

Kapten Mohlin började sitt anförande
med att framhålla att kemisterna knappast
rätt veta vad som sker vid en för-
bränning. Jag har också anledning att
börja mitt anförande med kemisten,
på så sätt att jag säger, att kemisten
i varje fall just nu synes vara den
vetenskapsman, som kan ställa mest
material till förfogande för eldsläck-
aren. Eller med andra ord kriget mot
vädelden håller på att glida in i sitt
kemiska skede. Eljest är visst icke
kemisten av i dag först på fältet, vi be-
höva ju endast nämna apotekaren von
Akens kemiska eldsläckningsmedel, som
t. o. m. var föreskrivet i Göteborgs
brandordning av år 1830.

Nå, vi lämna historien och gå till da-
gens problem. De "kemiska" eldsläck-
ningsmedel jag här tänkt redogöra för
äro: skum, kolsyra, metyl-bromid och
vätt vatten.

Skummets användning som släcknings-
medel vid oljebränder i cisterner o. s. v.
hade jag i går tillfälle att redogöra för
i ett offentligt föredrag i brandbefäls-
förbundets regi. Vad jag där anförde
hänförde sig huvudsakligen till skum ap-
plicerat å elden med fasta installationer.
Jag skall icke här rekapitulera nå-
got av detta föredrag, utan vill endast
hänvisa till, att en väsentlig del av före-
draget varit publicerat i Svensk Brand-
kärstidskrift.

Emellertid användes skummet i rörliga
aggregat vid bekämpning av andra brän-
der än i oljecisterner.

Skummets användningsområde torde
väl nu ha någorlunda utkristalliserats. I
huvudsak är dess användningsområde mot

olja och liknande ämnen vilka icke äro släckbara med vatten. Naturligtvis kan skummet också användas som brandsegel, men hur ofta sker det och hur ofta är det nödvändigt? Vidare kvarstår möjligen skumsträngens användbarhet vid skogsbrandbekämpning.

Om skummet som direkt släckningsmedel gäller alltid att det skall stå tämligen momentant till förfogande i kvantiteter, som äro för branden ifråga tillräckliga. Jag tror det var kapten Mohlin som lancerade begreppet överlägsen och underlägsen stråle. Jag ingår här icke på någon närmare förklaring av innebörden — beteckningarna äro talande nog — utan nöjer mig med att framhålla att skumstrålen alltid måste vara "överlägsen".

Först ett par fundamentala taktiska regler:

1. Skum skall aldrig med starkt tryck falla på eller mot den yta eller det föremål som släckes. Det skall mildt regna ned, därav följer att oljeytor alltid släckas bättre med applikatorrör än med direkt stråle.

Orsaken är att skummet virvlar upp ytan, brinnande olja fastnar på skumblåsorna och förstör dem o. s. v.

Måste stråle användas bör strålens hela eller praktiskt taget hela längd utnyttjas.

2. Skummet måste användas konsekvent, skulle jag vilja kalla det. Jag skall åskådliggöra detta med ett praktiskt exempel.

Vid en färgfabrik i Göteborg hade vi en större oljebrand för någon tid sedan. Vid brandkårens ankomst möttes vi av ett hav av eld från brinnande olja av alla möjliga sorter. Exploderande fat kastades t. ex. upp på fabrikstak och antände dessa. Vi stod alltså inför nödvändigheten att i första hand begränsa elden mot grannskapet. Härtill användes vatten. Så snart ske kunde sattes skum in för direkt släckning av brinnande fat. Vi släckte genom skumtäckning fat efter fat och resultatet gav sig snabbt och effektivt till känna. En ung brandman med skumrör i sin hand för första gången svepte ett tag kring sig med strålen med praktiskt taget ingen effekt.

Alltså: Släck genom täckning objekt efter objekt!

Det kanske kan vara av intresse att nämna, att i kokhuset försökte vi mot en del brinnande oljedunkar använda dimma — fog-nozzel med applikatorrör — men utan någon egentlig effekt.

Beträffande skummets konsistens tror jag man tryggt kan säga att det icke skadar med tillförsel av skumbildningsmedel litet i övertakt. Ett sista taktiskt råd: Ställ alltid skumbildaren — det må sedan vara skumpump eller pump med injektor och skumrör — i närheten av sprutplatsen. Det är lättare att få ändringar i konsistens o. s. v. genomförda då.

Om skummets användning i skog finnas flera uppgifter. Mina egna erfarenheter av skumsträngens värde äro icke helt positiva, i varje fall icke vid vår västsvenska höga markvegetation. Jag tror nog, att man med samma mängd vatten direkt kan ernå ungefär samma resultat. De Henrikssonska bärbara skogspyttssprutorna ha i vår i Göteborg varit i flitig användning både med och utan spridare och jag anser mig kunna konstatera goda resultat.

Naturligtvis kan man använda skum mot eldsläckning i fibrösa ämnen = vanliga eldsvådor, men jag tror nog att de hittillsvarande erfarenheterna inom detta användningsområde äro i stort sett negativa.

I Amerika har skum, i varje fall experimentellt, använts i form av skumdima. Meddelandena härom äro emellertid mycket knapphändiga. Jag avstår därför från några vare sig omdömen eller referat. Personligen har jag emellertid rätt svårt att klargöra för mig själv dess användningsområde eller -sätt.

Inom textilindustrin har man länge använt s. k. vätningsmedel för att snabbt blöta igenom spånadsämnen eller färdig vara.

Vätningsmedel finnas av så många kemiska sammansättningar att jag här icke skall gå in på detta område, som jag f. ö.

icke behärskar. Det blir kemisten-ingenjören som får hjälpa brandmannen.

Vattnet har som bekant en hög ytspänning. Litet var ha vi väl som pojkar gjort experimentet med den flytande synålen. Ett annat exempel är: slå en droppe vatten på en varm plåt, den kilar iväg såsom en droppe, vilande på ett ångskikt och förångas inte på en lång stund. Slå en droppe vått vatten på samma plåt; den breder omedelbart ut sig till en yta, förångas och kyler plåten.

Ett annat experiment kan visas i men-surglas, ett med vatten och ett med vätningsmedel 1 %—0,1 %. Ni ser då hur den ilagda bomullstussen snabbt sjunker i det våta vattnet men ligger kvar på det vanliga vattnets yta.

Vad beror nu detta på. Jo, helt enkelt på den ringa ytspänningen, varigenom bomullens uppsugningsförmåga — = härkärlkraften — blir mångdubbelt större.

Det är alldeles uppenbart att det våta vattnet kan bli av stor betydelse för eld-släckaren inom vissa områden. Jag skall därför redogöra för några försök vid Göteborgs brandkår. Naturligt nog ha de ieriktats på starkt fibrösa ämnen: bomull och halm.

Bomullsprovet gjordes mot experimentkassar av kycklingnät med vardera 4 kg bomull. Resultatet blev, att vattenupptagningen av vått vatten blev 98—82 = av utsprutat vatten mot c:a 15 % för vanligt vatten.

Nästa försök gjordes mot halm. Här kunde icke någon mera exakt mätmetod användas med den apparatur vi besutto. Observation under släckning och efteråt fick ersätta mätningarna. Jag tror mig emellertid bestämt kunna påstå, att halmen efter provet — vartill användes samma mängd vatten — företedde en mångdubbelt större genomvätning vid vått vatten.

Jag tror att vått vatten i många fall kan hjälpa oss. På detta tidiga stadium skulle jag vilja sammanfatta mina — hittills allt för ringa erfarenheter så:

1. Vått vatten har sin betydelse främst vid släckning av starkt fibrösa ämnen,

Själva den ytliga, flammande elden kan man ofta nog mycket snabbt slå ned med vanliga vattenstrålar, gärna och i många fall spridda sådana.

För avsläckningen tillgripes vått vatten, som tränger in, väter och förhindrar återuppblussning.

Vi ha i Göteborg icke så sällan bomullsbränder, och av erfarenhet vet jag att de bli långa och tidsödande. Här tror jag vått vatten, nyttjat på sätt nyss sagts, kan få god nytta. Samma är förhållande i stövkamrar o. s. v.

Vid halm och stråfoder blir förfarings-sättet lika.

2. Vid mera vanliga inomhusbränder i exempelvis stoppade möbler, i tygpakar o. d. kan vått vatten nog alldeles säkert vid eftersläckningen vara till god hjälp. Jag förutsätter naturligtvis att den primära släckningen utförts med all "modern" aktsamhet.

Emellertid vill jag starkt framhålla att vi icke okritiskt skola acceptera allt nytt. Det våta vattnet kommer alldeles säkert att bereda misräkningar för den som väntar sig ett revolutionerande universalmiddel. Även den försiktige optimisten skall nog också finna att i vissa fall, där han trots på medlet, dess lämplighet icke kommer att bli dokumenterat. En livlig försöksverksamhet anbefalles emellertid.

Om det våta vattnet kan vidare sägas, att så långt vi funnit har hittills det svenska medlet *Soatex*, framställt av oljeslagerierna i Mölndal visat sig överlägset de av mig provade utländska fabrikaterna. Vidare må sägas att alla praktiska detaljer ej äro lösta:

1. I vad slags kärl skall vätskan förvaras? I allt för stark koncentration verkar den starkt rostbildande på plåt exempelvis.

2. Ha exempelvis textilingenjörerna några betänkligheter angående av vått vatten genomblöta textilier. Har deras "restvärde" sjunkit?

På dessa frågor få kemister och textilmän ingripa till vår hjälp.

Nyhet från Brissmans!

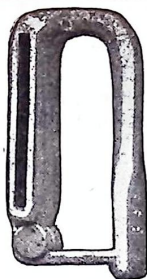
BÄLTHAKE AV HÄRDAD LÄTTMETALL

Legeringens hållfasthet 25—30 kg. pr kvmm. C:a 33 % lägre vikt än hakar av järn eller stål. Bättre bromsverkan enär haken blir grövre. Mindre slitage å manskapslinan. Absolut säkert fäste ty kläppen vilar i ett spår. Helt rostfri, lågt pris. Färdiga bälten, omgående leverans. Patentsökt.

BRISSMANS BRANDREDSKAP

HALMSTAD

Tel. 3333

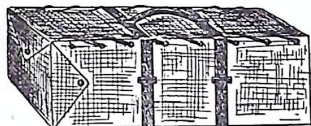

SLANGVÄSKOR (Kalmarmodellen)

för 25, 50 och 100 m. 63 mm. vävslang
finnas ständigt i lager.

Begär offert!

Försäljer alla slag av BRANDMATERIEL
samt bygger vi BRANDBILAR i önskat
utförande.

BRANDSKYDDSTEKNISKA BYRÅN, KALMAR

ULFELDSGATAN 16 — TEL. 2976

*Mössmärken
Grädbeteckningar
Armbindlar
Tjänsteålderstecken*

Aug. Holts Gulddragerifabriks A.-B.

Mäster Samuelsgatan 67 STOCKHOLM

Tel. 20 78 58 och 10 05 33

Svenska & Engelska

UNIFORMSTYGER

1:ma slitstarka helyllekvalitéer
billigast från

A. E. Perssons Skrädderi
Kristianstad

2 st. yngre brandtekniker

erhålla omedelbar anställning i Kungl flygförvaltningen såsom assistenter vid utbildning i släcknings- och räddningstjänst speciellt i samband med flygplanbränder samt såsom specialister vid lösande av hithörande materielfrågor m. m. Lön utgår enligt Statens avlöningsreglemente t. v. med högst 759:— kr/mån inkl. 12 % rörligt tillägg.

Ansökan märkt "Brandtekniker" ställd till Kungl flygförvaltningen innehållande uppgifter om tidigaste tillträdesdag och värnpliktsnummer samt åtföljd av åldersbetyg, meritförteckning och betygsavskrifter, skall senast den 17/8 1947 vara inkommen till Kungl flygförvaltningens personalkontor, Flygvapnet, Stockholm 80.

Skumvätskan i och för sig är ett gott Skumvätskan i och för sig är ett gott vätningsmedel. Vätningsmedlet åter i rikligare tillsatser ger ett skum, som med en stabilisator mycket väl skulle kunna användas.

En sammanfattning av båda medlen är därför nödvändig redan av nyss nämnda orsak och ännu mera av ett annat, icke så i dagen liggande skäl.

Denna andra orsak är följande. Det föreligger stor fara, att genom allt för långt driven specialisering av redskap och utensilier brandkårens redskapsark blir allt för omfattande, fordonen överlastade, manskapet fullproppat med skilda utbildningsdetaljer o. s. v. Detta är betänkligt.

Det har synt mig — och härutinnan delas min uppfattning av befälskamraterna i Göteborg — att man borde sträva efter redskap och utrustningsdetaljer, som kunde användas för variabla medel och efter variabla metoder.

Våra försök ha därför företagits med vanlig redskap, som redan finns å fordonen, och utnyttjas för andra släckningsfall. Jag sammanfattar sålunda, varvid jag börjar med den minsta redskapen.

1. I pyttssprutan ha vi ett gott eftersläckningsredskap. Den bör kunna utnyttjas som

- a) vanlig pyttsspruta,
- b) skumpyttsspruta, exempelvis med babykometrör,
- c) vätt-vatten spruta genom att hålla i för sprutans storlek avpassad sats vätningsmedel.

2 Smalsslängen kommer därefter. Med Babykometrör kan den användas för

- a) skum,
- b) vätt vatten.

Här är att observera att samma burkar för tillsatsmedel användas. Utspädningen av vätningsmedlet till lämplig % göres på brandplatsen.

Vatten finns ju alltid och genom etikettering av förvaringskärlet för vätningsmedel kan utspädning lätt ske utan risk för misstag.

3. Normalsslängen med inkopplad vanlig injektor för kometskum kan användas. Metoden är lika användbar för pumpinjektorer som mellaninjektorer. Man kan alltså utan att öka redskapens antal använda samma material för

- a) skum genom kometrör,
- b) vätt vatten genom vanligt strålrör med spridare.

Jag tror att kolsyrans viktigaste användningsfält, i varje fall på "stora" objekt är i form av fasta installationer.

I korthet vill jag nämna, att vid min studieresa i England detta år fann jag, att praktiskt taget alla transformatorstationer och oljeströmbrytarrum voro försedda med fasta kolsyreinstallationer. Jag vill emellertid framhålla, att här ges inga schemalösningar. Den stora engelska firman Pyrene hade stor erfarenhet på området och gjorde ändock för varje installation en någon betydelsefull speciella ritningar, vilkas riktighet ibland t. o. m. provades vid försök. Enär just transformatorstationerna inom industrier ofta äro nyckelpunkter i produktionsapparaten synes mig dyl. fasta kolsyreinstallationer vara väl värda att rekommendera.

Inom vissa industrier användes olika former av målning medelst dopning, i regel anslutna till direkta torkbanor eller torktunnlar. Dessa torkanordningar finnes också vid andra målningmetoder. Doppanläggningar och torktunnlar synes mig vara viktiga objekt att skydda med fasta kolsyreinstallationer.

För fartygsbrandskyddet är kolsyran av mycket stor betydelse. Under senare år ha vi i Göteborg haft ett förhållandevis stort antal fartygsbränder. I några fall ha eldsvådan upptäckts långt ute på Atlanten med flera dygns resa till hamn. Metoden har då varit: Stäng alla öppningar! Släpp på kolsyra i lämpliga proportioner, så att ej allt förbrukas på en gång. Observera genom mätningar temperaturen! Tillsätt vid behov mera kolsyra!

I några fall ha fartyg till Göteborg gått in till Norge eller/ock England för

att fylla på kolsyreförrådet. När de så kommit hem ha vi vid öppnandet funnit, en i regel ganska begränsad brand, som med — i varje fall i förhållande till hela lasten — mycket små skador kunnat släckas.

För släckning av olja m. m. i fartygens maskinrum ha amerikanerna experimenterat ut en metod, som med ett momentant, jag skulle vilja säga, knock-outslag av kolsyra snabbt slår ned elden. Svenska Amerika-linjens fartyg ha eller komma att utrustas med dyl. installationer. Jag har emellertid i Brand-skydd närmare redogjort för dessa försök och resultat, varför jag hänvisar den intresserade dit.

Om kolsyre i rörliga små aggregat skall jag här icke mycket orda. Det må endast sägas att de visat sig bra, lätta att sköta, lämna inga "skador" och släcka snabbt sådana objekt, som svarar mot deras kapacitet.

I fasta småaggregat kan kolsyra med fördel användas å biografmaskiner. Dyt. anläggningar voro lagligt föreskrivna i större delen av England.

I släckningsavseende kunna tetraklorid och metylbromid jämföras. Båda bygga sin huvudsakliga släckning på — förutom kylning — bildande av tung, kvävande gas.

Några data kunna vara av intresse.

Kokpunkt: tetraklorid 77° C, metylbromid 4,5° C.

Genom den låga kokpunkten kan metylbromiden användas som skyddsgas, när skyddsföremålet har låg temperatur eller mot vätska i brand, där ytemperaturen är låg.

Gasens vikt: dubbelt så tung som kolsyra.

Elektrisk ledningsförmåga: oledande.

Man brukar räkna med, att metylbromidens släckande förmåga är 6—8 ggr större än tetrakloridens.

Under kriget kom metylbromiden till

mycket stor användning — och har väl så ännu i dag — å flygplan, motortorpedbåtar, tanks o. s. v. I regel ordnas metylbromidsprinklers å förgasare och andra hotade punkter.

Genom sin låga kokpunkt kan metylbromiden också användas för samma ändamål som kolsyra i fasta installationer för olika ändamål.

Koltetrakloriden är i Sverige icke tillåten inomhus med hänsyn till gasens halt av giftiga ämnen. Jag har sett franska uppgifter om, att samma skulle vara förhållandet med metylbromid.

Metyl-bromiden är en intressant nyhet, som jag känner allt för litet till, men ett observerande av nyhetens användningsområde rekommenderas.

SLUTORD

Vi befinna oss nu i en jäsande utveckling på eldsläckningsområdet. Mycket nytt är väl ännu oklart, och kanske komma många förhoppningar att grusas medan andra betydelsefulla upptäckter göras. Jag vill därför till sist föreslå att vi alla hjälpas åt att förkorta erfarenheternas tid, och instämmer med kapten Mohlin om behovet av ett brandväsendets forskningsorgan.

Nils Grönvall.

Eldsläckningsräkningar

äro f. n. under tryckning i ny upplaga. Observera att vi i fortsättningen komma att tillhandahålla räkningarna i häften om 20 original och 60 kopior, d. v. s. dubbelt så stora häften som tidigare.

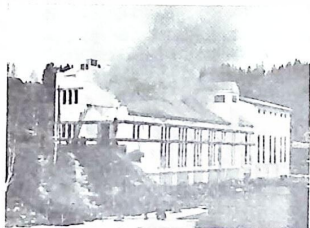
Pris per häfte 2: — kr.

Beställ med användande av vidfogat beställningslista.

Räknestickan användes av Statens Brandskola

Explosion i oljeströmbrytare i Finnfors kraftstation vid Skellefteälven

var anledningen till en intensiv oljebrand i ett av kraftverkets ställverk och blev dessutom, på grund av en för svag skiljevägg, upphov till en våldsamt vindbrand.

Finnfors kraftstation är ett av Skellefteå stads kraftverk, beläget vid Skellefteälven c:a 4 mil ovanför Skellefteå. Kraftstationen, som tillbyggdes år 1936, har nu en effekt på nära 17.000 kilowatt.

Den 3 maj 1947 strax före klockan 5 på morgonen exploderade en av generatorbrytarna i gamla kraftstationsbyggnaden. I ställverket där explosionen inträffade voro 10 st 2.000 volts oljeströmbrytare uppställda, vardera innehållande c:a 50 liter olja. Två av brytarna blevo helt förstörda och tre av de övriga skadades. Anledningen till explosionen torde ha varit överhettning genom kontaktfel i en av brytarna.

Vid explosionen, som beskrives såsom mycket kraftig, kastades brinnande olja omkring på en yta om c:a 40 kvadratmeter och väggen mot stora maskinhallen söndersprängdes så att en c:a 25 cm hög öppning uppstod längs taket. Väggen var uppförd av tunna tegelplattor och hade en tjocklek av knappt 1 dm inklusive puts. Fönstren i ställverket sprungo sönder varigenom tvärdrag uppstod och

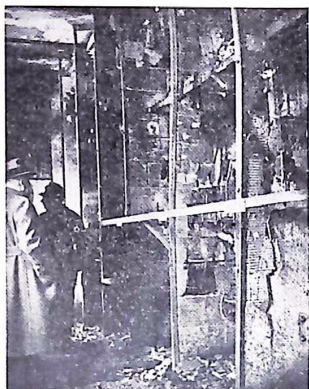
en kraftig eldslåga slickade ut genom den uppkomna öppningen i väggen och antände trätaket i maskinhallen. Detta tak, som bestod av 3/4 tum träpanel, genombrändes hastigt och elden fick fäste på vinden som var försedd med träinredning. På kort tid var sålunda även vinden övertänd.

Personalen, som först gjorde hela avdelningen spänningslös, angrep elden i ställverket omedelbart efter explosionen med 1 st 20 kg och 1 st 8 kg kolsyresnösläckare samt en skumpytsspruta, men förmådde ej släcka elden med dessa redskap. Kraftverkets släckningskår ryckte ut med motorsprutan som uppställdes vid älven och en slangledning framdrogs via skumejektor och ställverksbranden angreps med kometskum. Efter c:a 20 minuter var branden i ställverket släckt. Emedan branden redan från början fick hotfull karaktär hade släckningshjälp rekkiverats från både Boliden och Skellefteå.

Skellefteå brandkår alarmerades kl 8.15 och ryckte ut med en brandvagn, släp-motorspruta och 7 man med undertecknad som befälhavare. Vid framkomsten konstaterades att hela vinden ovanför

Här synes ställverket vid x.
A = nya kraftstationsbyggnaden.
B = gamla kraftstationsbyggnaden.

Ställverket efter branden. På bilden synes de fack i vilka brytarna voro monterade. Väggarna som bilda facken äro av samma sorts tegelplattor som väggen mot maskinhallen var uppförd av. Hålet där elden gick igenom är ej synligt på bilden.

gamla maskinhallen var övertänd. En avdelning från Bolidens brandkår hade anlät till brandplatsen, placerat en motorspruta vid älven och angripit vindsbranden med 4 st 10 mm strålar. Vindsbjälklaget ovanför maskinhallen var genombränt på ett flertal ställen och branden hotade även tränga igenom till en transformatoravdelning i samma plan som vinden. Efter en kort konferens med släckningsledarna på platsen i samband med hastig orientering insatte vår avdelning angrepp från transformatoravdelningen mot vinden från två håll med 10 mm strålar från motorspruta. På grund av risken för vattenskador å generatorerna i maskinhallen måste stor sparsamhet med vattnet iakttagas. Efter relativt kort stund var elden begränsad, vi kunde igångsätta eftersläckning med smalslang och lufta ut. Släckningsarbetet tog sammanlagt ett par timmar i anspråk.

De materiella skadorna av branden har uppskattats till c:a 60.000 kronor. Dess-

Vattendimma

I nr 2 av Brandkärstidskrift d. å. fanns införd en artikel "Dimma, dugg eller dusch?" med en del uppgifter ur engelsk och amerikansk fackpress kommenterade av undertecknad. Denna artikel har föranlett f. d. brandmästare Fritz Brissman, att under rubriken "Dimsläckning" i nr 5 av tidskriften ställa upp till försvar av reklamen för de amerikanska dim-munstyckena från Fog Nozzle Co.

En saklig diskussion av släckningstekniska spörsmål bör alltid vara välkommen i dessa spalter, men vid genomläsandet av den sistnämnda artikeln finner man att de "bemötanden" som författaren säger sig vilja göra, bygger på missuppfattningar eller uppgifter, som icke återfinnes i den ursprungliga artikeln. Med anledning härav endast ett kort genmäle.

Att förutsätta att jag med beteckningen Fog Nozzle endast avsåg det importerade dimmunstycket med samma namn är ett misstag. Med beteckningen avsågs amerikanska dimmunstycken oavsett fabrikat och även sådana för högtrycksdimma. I ett annat sammanhang sägs: "Det skulle alltså enligt Brandsjö vara

utom blev strömleveransen ganska nedsuren under åtskilliga dygn efter branden. Genom släckningen räddades sannolikt övriga delar av gamla avdelningen till ett värde av 1,5 å 2 miljoner kronor.

Av det inträffade torde framgå betydelsen av ett välorganiserat brandförsvar vid kraftverken vilka ofta, såsom i detta fall, äro belägna långt från stad eller samhälle med slagkraftig brandkäv. Branden ger även belägg för vikten av att skiljeväggar mellan brytarrum eller transformatorrum och angränsande utrymmen icke endast äro obrännbara utan även äro av tillräckligt kraftig konstruktion för att motstå trycket vid en eventuellt uppkommande explosion.

John Westberg.

Länsförbundens årsmöten

SKARABORGS LÄNS BRANDKÄRS- FÖRBUND

håller sitt årsmöte den 24 augusti i Skara.

GÄVLEBORGS LÄNS BRANDKÄRS- FÖRBUND

håller sitt årsmöte den 29 augusti i Edsbyn.

Bemärkelsedagar

60 år.

2/8 Brandmästare Oscar Thorgren,
Västerås.

50 år.

1/8 Verkmästare Edvin Stålbom, Karl-
stad.

förkastligt med finfördelat vatten eller dimma". Hur man kan göra en sådan slutsats efter att ha konstaterat att "teoretiskt sett har Brandsjö rätt då han påstår att vatten i finfördelat form skulle ha benägenhet att medfölja den uppåtgående luftström, som alltid uppkommer vid eldvådor" är svårt att förstå. Eller var någonstans i den ursprungliga artikeln påstås, att vattendimman bör bestå av större tyngre droppar "som sedan hastigt skulle falla till golvet och avkyla där brinnande föremål"?

Dessa och andra uppgifter som tillskrivas min artikel, förefaller mig gjorda endast för att koka soppa på en spik. I min artikel framhålles med all önskvärd tydlighet de stora fördelarna av värmeupptagning medelst finfördelat vatten. Men det är av stor betydelse för släckningsresultatet var denna värmeupptagning sker!

För att spara spaltutrymme föreslår jag ett förnyat genomläsande av den första artikeln i nr 2. Dessutom hänvisas till tidigare artiklar i detta ämne, i Brandkärtidskrift nr 4/1945 och Brandskydd nr 9/1945.

Kaare Brandsjö.

Brandhjälm

I artikeln om brandhjälm i nr 5 framhålles aluminiumhjälmarnas ringa motståndskraft mot fallande föremål. För undvikande av missförstånd meddelas att med denna benämning avses hjälm av s. k. Göteborgsmodell, men däremot icke lättmetallshjälm typ Brissman, vilka besitta betydligt större motståndskraft.

K. B.

ELDSVADOR UN DANBEDJAS...

Vid en större insamlingsaktion för barnhjälpen i Aalborg nyligen skulle brandkåren medverka. I bladen fick man följaktligen dagarna innan läsa följande utrop:

"Då brandkåren lovat att ställa sina röda bilar till förfogande för insamlingen, anmodas stadens invånare att iaktta försiktighet med eld på Barnahjälpsdagen..."

Hm!

Räknestickan kostar endast 5:— kr.

BESTÄLLNINGSLISTA

å litteratur

st.	Riksförbundets broschyrer:	Kr.
.... Nr 1	Slangar	å 0:50
.... " 2	Grunder och principer för brandväsendets ordnande i våra samhällen och på landsbygden	å 0:50
.... " 4	Eldsvådors förebyggande.Handledning för brandcheferna i våra mindre samhällen	å 0:50
.... " 5	Brandpumpar	å 0:50
.... " 6	Utbildning i användandet av rökmasker med filter vid mindre brandkärer	å 0:25
.... " 8	Fabriks- o. Bruksbrandkärers organisation o. utbildning	å 0:50
.... " 9	Instruktion för motorsprutskötare	å 0:75
.... " 10	Synpunkter vid inköp av sprutor samt om leveransprov av sprutor	å 0:50
.... " 11	Handledning ang. brand- och explosionsfarliga samt giftiga ämnen och deras behandling vid eldsvådor	å 1:50

Meddelanden från Arbetskommissionen:

.... " 1 B/1937	Brandhjälm	å 0:50
.... " 3/1932	Bälte (Skärp)	å 0:10
.... " 4/1932	Bältyxa (Skärpyxa) och yxfodral	å 0:10
.... " 6/1933	Väv till sprängsegel	å 0:10
.... " 10/1933	Bensinförgasningslykta med bilaga	å 0:10
.... " 11/1934	Golvsåg	å 0:10
.... " 12/1934	Bärbar slangrulle	å 0:10
.... " 14/1934	Hakstege	å 0:10
.... " 15/1934	Seriekörning med motorspruta	å 0:25
.... " 18/1936	Hydrodynamik	å 0:50
.... " 19/1936	Brandsegel	å 0:10
.... " 20/1937	Skarvstegar av stålrör	å 0:10
.... " 21/1937	Bältyxa	å 0:10
.... " 22/1937	Större röjningsyxa (Brandbila)	å 0:10
.... " 23/1937	Sugsilskydd	å 0:10
.... " 24/1939	Slangkärra	å 0:10
.... " 26/1940	Utskjutstegar av stålrör	å 0:25
.... " 27/1943	Slangväskor	å 0:25

Särtryck ur tidskriften:

.... särtryck:	Brandförsäkringsfrågor	å 0:50
.... "	Normalförslag till släckningsöverenskommelse mellan kommun (kom.-förbund) och frivillig brandkår	å 0:25
.... "	Kontroll av motorsprutor och slang	å 0:50
.... "	Överenskommelse (januari 1945) rörande ersättning för släckningskostnad	å 0:40
.... "	Förslag till standardisering av brandautomobiler	å 0:25

(Angiv namn och adress å omstående sida.)

